

Officieel aanvaard, feitelijk inferieur

Op papier is homoseksualiteit in China niet langer strafbaar en is het ook geen psychische stoornis meer. De praktijk is een ander verhaal, zag Sarah Mei Herman.

Lange tijd maakte China geen punt van homoseksualiteit. Pas in de negentiende eeuw werd ze iets des duivels, en wel onder invloed van het heteronormatieve Westen, dat na de gewonnen Opiumoorlogen meer voet aan de grond kreeg in het land. Onder Mao, die China leidde van 1949 tot zijn dood in 1976, werd homoseksualiteit strafbaar en werd ze gebrandmerkt als een psychische stoornis. Nadien groeide de tolerantie, toch zeker in theorie. Sinds 1997 zijn relaties tussen geslachtsgenoten weer toegestaan, in 2001 werd homoseksualiteit geschrapt van de lijst met geestesziekten.

Maar in de praktijk blijft het taboe groot, vooral omdat het traditionele huwelijk in China quasi heilig is. Kinderen worden gepusht om klassiek te trouwen, dat zet een enorme druk op lgbti'ers. Nephuwelijken zijn niet ongewoon. In extremis sturen ouders hun kind op 'homogenezingstherapie'. Toen *Bohemian rhapsody*, de biopic over Queen-zanger Freddie Mercury, in 2019 in de Chinese zalen verscheen, waren alle scènes die verwijzen naar Mercury's geaardheid weggeknipt. En op de jobmarkt is discriminatie tegen lgbti'ers eerder regel dan uitzondering. Kan moeilijk anders, als het onderwijs niet mee wil. De helft van de psychologieboeken die aan Chinese universiteiten worden gebruikt, blijft homoseksualiteit als een geestesziekte omschrijven.

Vandaag wordt wel al eens een uitgeverij, genezingskliniek of werkgever aangeklaagd wegens discriminatie. Alleen is gelijk halen haast onbegonnen werk, omdat de Chinese wet burgers niet beschermt op basis van hun seksuele identiteit. Een gevecht bergop dus.

Voor haar jongste project, *Solace*, fotografeerde en interviewde Sarah Mei Herman (42) meer dan dertig Chinese lgbti-jongeren. De Nederlandse was altijd al gefascineerd door intimiteit en relaties, en hoe die authentiek in beeld te vatten. Ze heeft naar eigen zeggen het geluk dat mensen zich snel op hun gemak voelen bij haar. Toch investeerde ze jaren in dit project.

Herman reisde in 2014 voor het eerst naar Xiamen, China, waar ze even *artist in residence* mocht zijn. Ze deed wat ze altijd doet: mensen zoeken die willen poseren, in dit geval vooral jonge vrouwen. Ze wou weten wat liefde, vriendschap voor hen betekenen. Toevallig ontmoette ze drie vrouwen die een – geheime – lesbische relatie hadden. Ze keerde meermaals terug naar Xiamen. Dat resulteerde in het internationaal geprezen *Touch*. Intussen had ze nog een aantal lgbti'ers leren kennen, met sommigen was ze hecht bevriend geraakt.

Zo rijpte het idee voor *Solace*. In 2019 kon ze in Xiamen veertien jongeren fotograferen. Woonden ze nog bij hun ouders, dan moest er gelogen over

de aard van het project. 'Bij een tweeling thuis, allebei homo, vertelden de jongens hun moeder dat ik hen fotografeerde voor een serie over tweelingen,' zei ze onlangs aan *de Volkskrant*.

Herman plande nog een trip naar Xiamen, maar toen kwam corona en ging China op slot. Omdat ze het wachten zat was, besloot ze ook portretten te maken in Europa. Chinese lgbti'ers mogen hier minder last hebben van discriminatie, de pijn vanwege de afkeuring door ouders en familie kent geen grenzen.

De aanpak bleef dezelfde: lange kennismakingen, en dan afdrukken op een moment dat voor iedereen goed voelt. De beelden zijn zonder uitzondering warm, sereen. Dat is ook een kwestie van techniek. Herman is gehecht het analoge. 'Bij film kun je niet, zoals bij digitale opnamen, meteen zien wat het resultaat is. Dat komt de concentratie ten goede, en het model wordt ook niet afgeleid door nieuwsgierigheid.'

Je vraagt je af wat dit boek teweeg zou brengen in China. Maar de vraag stelt zich niet; de jongeren wilden alleen deelnemen als hun ouders het niet onder ogen zouden krijgen. Even begrijpelijk als jammer.

Jan Desloover

'Solace. Portraits of queer Chinese youth' is uitgegeven bij The New Press

Bo & Silke, Utrecht, Nederland, november 2021.

Kexin, Utrecht, oktober 2021.

Baoyang, Utrecht, november 2021.

Lu Ling & Feifei,
Xiamen,
september 2019.

Minzhe & Xiaoli,
Xiamen, China,
september 2019.

Zhaohui & Davey,
Rotterdam,
november 2021.

Zhiqi & Liang,
Xiamen,
september 2019.